

УКРАЇНА

ВИЩА РАДА ЮСТИЦІЇ

**ТИМЧАСОВА СПЕЦІАЛЬНА КОМІСІЯ
З ПЕРЕВІРКИ СУДДІВ СУДІВ ЗАГАЛЬНОЇ ЮРИСДИКЦІЇ**

ВИСНОВОК

09 червня 2015 року

Київ

№43/02-15

Тимчасова спеціальна комісія з перевірки суддів судів загальної юрисдикції (далі – Комісія) у складі головуючого – Мойсика В.Р., членів Комісії – Варишка П.В., Галабали М.В. (доповідача), Лавренюка М.Ю., Первомайського О.О., Смирнової К.І., Соловйової М.М., Титаренка М.М., Черевко А.О., Юзькової Т.Л., розглянувши матеріали перевірки щодо судді Святошинського районного суду міста Києва Ключника Андрія Степановича,

ВСТАНОВИЛА:

до Комісії надійшла заява заступника Генерального прокурора України Бачуна О.В. від 05 грудня 2014 року про проведення перевірки на предмет порушення присяги суддею Святошинського районного суду міста Києва Ключником А.С. у зв'язку з постановленням ним ухвали про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою у справі № 759/1043/14-к стосовно Костура Олександра Олесевича у зв'язку з його участю у масових акціях протесту в період з 21 листопада 2013 року до дня набрання чинності Законом України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні».

На засіданні Комісії 09 червня 2015 року суддя Ключник А.С. відсутній, з'явився його представник Кравець Р.Ю.

Перевіркою встановлено, що 24 січня 2014 року до Святошинського районного суду міста Києва надійшло клопотання старшого слідчого СВ Святошинського РУ ГУ МВС України в місті Києві Безсмертного М.В., погоджене зі старшим прокурором прокуратури Святошинського району в місті Києві Ладним І.О., внесене за результатами розгляду матеріалів досудового розслідування № 12014100030000248 від 23 січня 2014 року, про застосування до підозрюваного у вчиненні злочину, передбаченого частиною другою статті 294 Кримінального кодексу України (організація масових заворушень, що супроводжувалися насильством над особою, погромами, підпалами, знищенням майна, захопленням будівель або споруд, насильницьким виселенням громадян, опором представникам влади із

застосуванням зброї або інших предметів, які використовувалися як зброя, а також активна участь у масових заворушеннях, що призвело до загибелі людей або до інших тяжких наслідків), Костур Олександра Олесювича, 1992 року народження, запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою.

Вказане клопотання було обґрунтовано тим, що 19 січня 2014 року невстановлені досудовим розслідуванням особи організувати натовп у кількості приблизно 3000-5000 осіб для вчинення масових заворушень, до складу якого увійшли Костур О.О. та інші невстановлені особи.

Приблизно о 12 год. 45 хв. 22 січня 2014 року Костур О.О., діючи спільно з іншими невстановленими досудовим слідством особами у кількості 3000-5000 осіб, прибув на вул. Грушевського поряд зі стадіоном «Динамо» в місті Києві з метою активної участі у масових заворушеннях, що супроводжувались насильством над особою, знищенням майна, опором представникам влади із застосуванням предметів, які використовувались як зброя.

З метою вчинення кримінального правопорушення та участі у масових заворушеннях Костур О.О., діючи спільно з іншими особами, заздалегідь підготували екіпіровку для власного захисту під час нападу на працівників міліції, а саме: бронежилети, шоломи, захисні щитки та інші засоби індивідуального захисту.

Для досягнення свого злочинного умислу Костур О.О., діючи спільно з невстановленими особами, вчинив насильство над особами, які намагались їм завадити, а саме насильство над працівниками правоохоронних органів та внутрішніх військ МВС України шляхом нападу і завдання їм ударів битками, кийками, палками, ціпками, розпилення сльозогінного газу, кидання каміння тощо, чим спричинили працівникам міліції (приблизно 100 особам) тілесні ушкодження різного ступеню тяжкості.

У клопотанні також зазначено, що під час вказаних протиправних дій Костур О.О., діючи спільно з невстановленими особами, чинив опір представникам влади – працівникам міліції, які намагались припинити злочинні дії цих осіб, – шляхом застосування предметів, які були заздалегідь приготовлені та використовувались як зброя, а саме: ножів, гумових палиць, біт, пневматичних пістолетів, ціпків, газових балончиків зі сльозоточивим газом тощо.

Для приховування власних облич, з метою уникнення відповідальності за вчинювані діяння, Костур О.О. та інші невстановлені особи використали маски, шоломи, марлеві пов'язки та інші засоби для приховання особистості.

Під час вчинення зазначеного кримінального правопорушення Костур О.О. був затриманий працівниками міліції.

Згідно з ухвалою від 24 січня 2014 року у справі № 756/1043/14-к слідчий суддя Святошинського районного суду міста Києва Ключник А.С. розглянув клопотання, внесене у кримінальному провадженні № 1201410000000248, і застосував до Костура О.О. запобіжний захід у вигляді тримання під вартою до 22 березня 2014 року.

За результатами апеляційного розгляду апеляційний суд міста Києва ухвалою від 14 лютого 2014 року скасував ухвалу слідчого судді

Святошинського районного суду міста Києва від 24 січня 2014 року та застосував до Костура О.О. запобіжний захід у вигляді домашнього арешту на певний період доби.

Як вбачається з мотивувальної частини ухвали, суд апеляційної інстанції дійшов висновку, що, застосовуючи до Костура О.О. винятковий запобіжний захід у вигляді тримання під вартою, слідчий суддя не в повній мірі дотримався вимог кримінального процесуального законодавства України, а саме припустився таких порушень вимог статей 177, 178, 183, 194 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України), які істотно вплинули на правильність прийнятого судом рішення та тягнуть за собою скасування ухвали слідчого судді. Також колегією суддів встановлено, що у клопотанні старшого слідчого СВ Святошинського РУ ГУ МВС України в місті Києві в порушення вимог частини першої статті 194 КПК України не вмотивована недостатність застосування більш м'яких запобіжних заходів. Розглядаючи клопотання та приймаючи рішення про застосування щодо підозрюваного Костура О.О. запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, колегія суддів враховує наявність у даному кримінальному провадженні обґрунтованої підозри у вчиненні підозрюваним кримінального правопорушення, передбаченого частиною другою статті 294 Кримінального кодексу України, ризиків, передбачених статтею 177 КПК України, та відповідно до статті 178 КПК України, з урахуванням наявних у матеріалах провадження доказів про вчинення підозрюваним інкримінованого кримінального правопорушення, враховуючи дані про особу Костура О.О. в їх сукупності, а саме: його вік, стан здоров'я, наявність у підозрюваного місця постійного проживання, те, що Костур О.О. є студентом 5 курсу Прикарпатського національного університету імені Петра Стефаніка, має на утриманні батька-інваліда, раніше до кримінальної відповідальності не притягувався.

Відповідно до статті 29 Конституції України у разі нагальної необхідності запобігти злочині чи його перепинити уповноважені на те законом органи можуть застосувати тримання особи під вартою як тимчасовий запобіжний захід, обґрунтованість якого протягом сімдесяти двох годин має бути перевірена судом. Кожному заарештованому чи затриманому має бути невідкладно повідомлено про мотиви арешту чи затримання, роз'яснено його права та надано можливість з моменту затримання захищати себе особисто та користуватися правовою допомогою захисника.

Як вбачається з матеріалів судової справи № 759/1043/14-к, у протоколі затримання спочатку зазначено, що Костур О.О. затриманий 22 січня 2014 року о 21 год. 40 хв. у приміщенні Святошинського РУ ГУ МВС України в місті Києві. Разом з тим, далі у протоколі вказано, що підозрюваний був затриманий 22 січня 2014 року о 21 год. 40 хв. на вул. Грушевського в місті Києві під час вчинення кримінального правопорушення. Однак у судовому засіданні 24 січня 2014 року Костур О.О. зазначив, що його було затримано 22 січня 2014 року приблизно о 10 год. 00 хв.

Відтак Комісія приходить до висновку, що у протоколі затримання

підозрюваного не зафіксовано фактичний час його затримання як того вимагають приписи частини п'ятої статті 208 КПК України та пункту 4 листа Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 4 квітня 2013 року № 511-550/0/4-13. Пунктом 125 рішення Європейського суду з прав людини від 25 травня 1998 року у справі «Курт проти Туреччини» передбачено, що недокументування таких відомостей, як дата, час і місце затримання особи, її ім'я, підстави для затримання та ім'я особи, яка здійснює затримання, має вважатися таким, що суперечить вимозі законності і самій меті ст. 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. У листі № 511-550/0/4-13 Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ зауважив, що, вирішуючи питання про застосування, продовження, зміну або скасування запобіжного заходу при розгляді відповідних клопотань, слідчий суддя, суд щоразу зобов'язаний, серед іншого, ретельно перевіряти дотримання уповноваженими органами вимог статей 207–213 КПК у випадках затримання особи без ухвали слідчого судді, суду.

Окрім того, відповідно до частини другої статті 278 КПК України письмове повідомлення про підозру затриманій особі вручається не пізніше двадцяти чотирьох годин з моменту її затримання. Проте Костуру О.О. повідомлено про підозру у вчиненні злочину, передбаченого частиною другою статті 294 КК України, 23 січня 2014 року о 21 год. 50 хв., тобто після спливу двадцятичотирьохгодинного строку з моменту фактичного затримання.

Повідомлення про підозру було вручене в межах провадження № 12014100000000179, допит свідка Поповича В.Ю. та пред'явлення особи для впізнання здійснено в провадженні № 12014100000000141, а клопотання про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою внесене в межах провадження № 12014100000000248. При цьому у матеріалах судового провадження № 759/1043/14-к відсутні будь-які докази об'єднання або виділення матеріалів досудового розслідування поміж цих трьох проваджень.

Відповідно до частини першої статті 183 КПК України тримання під вартою є винятковим запобіжним заходом, який застосовується виключно у разі, якщо прокурор доведе, що жоден із більш м'яких запобіжних заходів не зможе запобігти ризикам, передбаченим статтею 177 цього Кодексу.

Як встановлює стаття 177 КПК України, метою застосування запобіжного заходу є забезпечення виконання підозрюваним, обвинуваченим покладених на нього процесуальних обов'язків, а також запобігання спробам:

- 1) переховуватися від органів досудового розслідування та/або суду;
- 2) знищити, сховати або спотворити будь-яку із речей чи документів, які мають істотне значення для встановлення обставин кримінального правопорушення;
- 3) незаконно впливати на потерпілого, свідка, іншого підозрюваного, обвинуваченого, експерта, спеціаліста у цьому ж кримінальному провадженні;
- 4) перешкоджати кримінальному провадженню іншим чином;
- 5) вчинити інше кримінальне правопорушення чи продовжити кримінальне правопорушення, у якому підозрюється, обвинувачується.

Підставою застосування запобіжного заходу є наявність обґрунтованої підозри у вчиненні особою кримінального правопорушення, а також наявність ризиків, які дають достатні підстави слідчому судді, суду вважати, що підозрюваний, обвинувачений, засуджений може здійснити дії, передбачені частиною першою цієї статті. Слідчий, прокурор не мають права ініціювати застосування запобіжного заходу без наявності для цього підстав, передбачених цим Кодексом.

Згідно зі статтею 194 КПК України під час розгляду клопотання про застосування запобіжного заходу слідчий суддя, суд зобов'язаний встановити, чи доводять надані сторонами кримінального провадження докази обставини, які свідчать про: наявність обґрунтованої підозри у вчиненні підозрюваним, обвинуваченим кримінального правопорушення; наявність достатніх підстав вважати, що існує хоча б один із ризиків, передбачених статтею 177 цього Кодексу, і на які вказує слідчий, прокурор; недостатність застосування більш м'яких запобіжних заходів для запобігання ризику або ризикам, зазначеним у клопотанні.

Відповідно до частини першої статті 196 цього ж Кодексу в ухвалі про застосування запобіжного заходу слідчий суддя зазначає, серед іншого, обставини, які свідчать про існування ризиків, передбачених статтею 177 цього Кодексу, обставини, які свідчать про недостатність застосування більш м'яких запобіжних заходів для запобігання ризикам, передбаченим статтею 177 цього Кодексу.

В порушення наведених норм суддя Святошинського районного суду міста Києва Ключник А.С. в ухвалі про застосування до Костура О.О. запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою не обґрунтував наявність ризиків, передбачених статтею 177 КПК України, не навів доказів, досліджених слідчим суддею під час розгляду клопотання, які свідчать про те, що жоден із більш м'яких запобіжних заходів не здатний забезпечити належну процесуальну поведінку підозрюваного Костура О.О.

У своїх письмових поясненнях суддя Ключник А.С. зазначив, що під час розгляду вказаного клопотання про застосування запобіжного заходу діяв виключно у межах чинного законодавства та компетенції слідчого судді і зауважив, що на даному етапі кримінального провадження слідчий суддя не вправі вирішувати питання, які повинен вирішувати суд під час розгляду кримінальної справи по суті, зокрема оцінювати докази з точки зору їх достатності і допустимості для визнання особи винною чи невинуватою у вчиненні злочину.

Суддя наголосив, що при розгляді даного клопотання він провів усі необхідні дії, передбачені Конституцією України, КПК України, Законом України «Про судоустрій і статус суддів» та іншими нормативно-правовими актами, а саме: безсторонній розгляд вказаного клопотання у відкритому судовому засіданні в залі суду за участю прокурора, підозрюваного та його захисника, роз'яснення прав, вислуховування пояснень, доводів та міркувань, керуючись загальними засадами кримінального судочинства щодо змагальності сторін, дослідження матеріалів, доданих до клопотання та інших

матеріалів кримінального провадження в їх сукупності, видалення до нарадчої кімнати для постановлення ухвали, а також проголошення її в залі суду та роз'яснення підозрюваному можливості її апеляційного оскарження.

Також суддя Ключник А.С. у поясненнях повідомив, що 12 лютого 2014 року прокурором Святошинського району міста Києва Нагаєнком С.О. внесено до суду клопотання про зміну Костуру О.О. міри запобіжного заходу з тримання під вартою на домашній арешт. Того ж дня ухвалою слідчого судді Святошинського районного суду міста Києва Кривов'яза А.П. вказане клопотання задоволено, змінено раніше обраний запобіжний захід на домашній арешт із застосуванням електронних засобів контролю.

Разом з тим доводи і твердження судді не спростовують вчинених ним порушень закону, які знайшли своє підтвердження під час проведення Комісією перевірки.

З огляду на викладене вище, обрання відносно Костура Олександра Олесювича запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою суперечить нормам Конституції України, Кримінальному процесуальному кодексу України, Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод та практиці Європейського суду з прав людини.

Як вказано у постанові Пленуму Верховного Суду України від 13 червня 2007 року № 8 «Про незалежність судової влади» суди та судді у своїй діяльності не завжди керуються виключно Конституцією та законами України, піддаються протиправному впливу посадових осіб органів державної влади, суб'єктів політичної діяльності, допускають безкарне втручання у вирішення судових справ, що завдає істотної шкоди демократичному конституційному ладу, правам і свободам громадян, інтересам суспільства та держави.

Відповідно до частини першої статті 83 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» (в редакції, яка діяла на час розгляду справи судом) допущення суддею істотних порушень норм процесуального права при здійсненні правосуддя є підставою для притягнення до дисциплінарної відповідальності.

На підставі викладеного, керуючись статтею 7 Закону України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні» та пунктами 4.1, 6.9 Регламенту Тимчасової спеціальної комісії з перевірки суддів судів загальної юрисдикції, Комісія

УХВАЛИЛА:

визнати наявність підстав для притягнення судді Святошинського районного суду міста Києва Ключника Андрія Степановича до дисциплінарної відповідальності та направити висновок з матеріалами перевірки до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

Головуючий на засіданні _____

В.Р. Мойсик

Члени Комісії: _____

П.В. Варишко

_____ **М.В. Галабала**

_____ **М.Ю. Лавренюк**

_____ **О.О. Первомайський**

_____ **К.І. Смирнова**

_____ **М.М. Соловйова**

_____ **М.М. Титаренко**

_____ **А.О. Черевко**

_____ **Т.Л. Юзькова**